

EDITORIAL

El AVE i la rateta voladora

Si, si, ¡ya tenim AVE! Després de molts anys de polemiques, en alguns casos artificialment creades per a retardar mes i mes la conclusió d'un **projecte basic** per al desenvolupament del nostre territori, ya tenim tren d'alta velocitat en conexió mesetaria.

Com no podia ser d'una altra manera el **circ mediatic**, i també el politic, al voltant d'esta infraestructura sobrepassa lo impen-sable i la propaganda ho inunda tot, inclús la part de darrere d'alguns autobusos urbans han portat la foto i el message del líder? dels socialistes valencians, que practicamente s'atribuia tan magna obra... ¡viure per a vore! ¿No els fa vergonya que sigam la ciutat que fa **vintiuna** en estar connectada ad esta ret?

La societat valenciana ha hagut de reivindicar, de duplicar, de desesperar per a tindre, a la fi, un tren que **fa anys** hauria d'haver estat posat en marcha, puix aixina ho avalaven tots els estudis economicos que pronosticaven esta llinea com la mes rendible de les de la xarcia.

Si eixes eren les previsiones, ara, el circ o circs als quals aludim ya parlen de la reactivació economica, de la creació de mes de **40.000 llocs de treball** (sera entre directes i indirectes, ...i acostats als indirectes), ad este pas l'alta velocitat ferroviaria acabarà en el problema existent de la gran desocupació i es convertirà en el sustent i pilar de l'estat del benestar. ¡Avant, avant!, a fer mes i mes trens d'alta velocitat.

Nosatres nos alegrem de dispondre ya d'esta infraestructura, pero com estem escarmentats, la nostra pregunta ara es esta ¿quants lustres hauran de passar per a vore que el **corredor mediterraneu** siga una realitat? ¿Acas els oportunistes de la politica no saben de la necessitat d'esta infraestructura, avalada per Europa?; i la nostra pregunta s'amplia en esta atra ¿per a quan les principals capitals valencianes tindran una **conexió ferroviaria digna**, rapida, moderna?, porque -¿ho han pensat?- ara costarà mes anar a **Alacant** en tren, que no a **Madrid**. I seguim, ¿algun dia es desbloquejarà el projecte Valencia-Centreuropa, per **Canfranc**?; ¿acas no es esta la via mes directa que **enllaça en Paris** i en la capital d'Europa, **Bruselles**? Temps al temps, i mentrestant a explotar la nova gallina d'ous d'or, a sucumbir a les directrius del centralisme, i -¡espai!- a vore si esta nova onada

de gent mesetaria nos **castellanisa** d'una vegada per totes: nosatres som tan facilis i tan practics, ...que nos deixem voler.

Nos costa ser cautelosos davant d'una situació, que sense dubte, i ya ho diuen, convertirà la ciutat de **Valencia** i les seues arees d'influencia mes proximes en la playa i els espais d'oci dels madrilenys; lo qual no es roïn *per se*, pero coneixent-nos, això de demanar "un cafe en llet" en algun bar o restaurant valencià, començarà a sonar mes i mes a una **jerga** estranya, que ara ya es dificil d'entendre als novinguts que regenten o servixen en els llocs de restauració (bars, restaurants, tasques...).

I ya que hem començat parlant d'un "ave", continuem ara parlant d'un atre "bicho volador", eixe **vespertilio** que ara, en el seu desenfren de **Amador de les Glories Valencianes** cada dia pareix que està mes desorientat, ¿o sera mes be teledirigit?; porque resulta curios que a mida que s'acosten les eleccions, pareix que algu l'haja despertat en la missió de destruir qualsevol forma de valencianisme que puga destorbar determinats projectes. Ara be, lo que mai se podia esperar es el descaro dels dirigents d'una entitat, la qual, truncant la seua anterior trajectoria, posaren al servici del **Partit Popular** i deixaren practicamente inactiva mentres es gestà el despersonalisador projecte de la **AVL** (perque les convencionals manifestacions en la seua contra no han passat de simples posades en escena). En este **equilibri impossible** entre la fidelitat al passat de l'entitat i el servici al poder ha arribat un punt en el que ya no se sap cap a on rema. ¿O si?. ¿Quin es eixe nou projecte, que fins ara no ha sabut liderar la rateta voladora (abans noble i combatiu Rat Penat), i pareix que està començant a gestar-se entre transfugues, **peperos** reciclats i **dretosos** de la vella escola? ¿Sera de veres que ara, reprogramat, ya va obrint camí a les **terceres vies**, als qui han segut enemics de Valencia, puix els seus projectes son dels que encara conecten en el "regionalismo bien entendido", aço es, en el centralisme mesetari i, ahora, en el projecte que sustenta el pancatalanisme, que encara no ha renunciat a ninguna de les seues transnoctades tesis? Vorem qué nos depara la precampaña electoral. I vorem qué fan els socis d'esta centenaria institució donada l'evidencia del rumbo al que l'estan duent.

LA CITA

N'hi ha un moment llimit en el que la paciència deixa de ser una virtut.

Edmund Burke

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **EL AVE I LA RATETA VOLADORA**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- REIVINDICACIÓ: **RESCATEM DE L'OBLIT EL CAMI DE SANT VICENT MARTIR**
- 3
• FRUITES, VERDURES I HORTALICES (XLVIII): **PARLEM DEL CAQUI**
- REIVINDICACIÓ: **RESCATEM DE L'OBLIT EL CAMI DE SANT VICENT MARTIR** (Continuació)
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **CATALANISMES EN RTVV**
- 4
• PASSATEMPS
- RONDALLA: **UNA MONEDA DE ¡AI!**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada articulo te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Comencem l'any com l'acabarem: demanant-li que faça fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts.

No se queixen, este mes podia haver-li-les demanades als Reis d'Orient i això que s'haguera estalviat. ¿A que no se li havia ocorregut? ¡Puix ya sap lo que ha de fer l'any que ve!

ACTIVITATS CULTURALS GINER DE 2011

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

GAV (Grup d'Acció Valencianista)
C/ Pintor Gisbert, 17- baix. 46006
València C. Tel: 963 41 22 22 i 963
41 90 20

RACV (Real Academia de Cultura
Valenciana)
C/Avellanés 26. 46003 València C.
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

Rogle: Vore quadro a banda en esta
pagina

20 Gín (dijous) 19:30 h. La Llar.
Seu de ARV. Av. Menéndez y
Pelayo, 10-12 b. 46910 Alfafar.

CONFERENCIA: Manolo Marzal:
"El zéjel, orige de la poesia del
trovador".

+Info: **Rogle**

27 Gín (dijous) 20:00 h. Seu del
GAV.

PRESENTACIO DEL LLIBRE *En
Trellat i Sao*, de Joan Benet

+Info: **GAV**

31 Gín (dilluns) 19:30 h. Seu de la
RACV.

**CONFERENCIA en motiu del dia
de l'arbre:** Jaime Güemes Heras i
Enrique Montoliu Romero: "El
árbol en el jardín valenciano".

+Info: **RACV**

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527

46002 València ciutat

Telefon: 617 030 370

rogle@rogleconstantillombart.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusio ad esta publicació es la
millor forma de col·laborar en nosatres.
També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o
col·laborador (12 € a l'any), i t'enviaré
a casa tots els números que es publi-
quen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual
aportació econòmica, també te queda-
riem molt agraïts. El nostre número de
conte, en **Ruralcaixa**, es:

3082 1222 81 4622492421

Rogle en Internet

Tots els eixemplars editats fins ara
estàn, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com

www.cardonavives.com

www.enkara.org

www.pjvalencianista.org

www.acciorv.com

REIVINDICACIO

RESCATEM DE L'OBLIT EL CAMI DE SANT VICENT MARTIR

Insertem hui una col·laboració que nos ha fet aplegar l'associació *València Cultural-Via Augusta i Camino de San Vicente Mártir*.

Un any més, el 22 de giner, es celebra la festivitat de **Sant Vicent Martir, patró de la ciutat de València** i copatró de la Joventut. L'associació **València Cultural-Via Augusta y Camino de San Vicente Mártir**, vol recordar a la societat valenciana que des de l'any 2005 manté l'iniciativa i el compromís de **rescatar de l'oblit el Cami de Sant Vicent Martir**.

L'idea va sorgir l'any 2004 quan es va commemorar el 1700 aniversari de la mort del Sant, i llavors es pensà que era el millor regal per al patró.

El Projecte i la documentació varen ser presentats en l'Arquebisbat de València, al llavors arquebisbe –i ara cardenal– D. Agustín García-Gasco, i també a l'actual D. Carlos Osoro, qui, el 3

d'octubre de 2009, atenent a l'invitació de l'associació, es va mostrar gustos d'acompanyar-nos, de manera particular i informal, a **visitar els Llocs Vicentins en el Cap i Casal per a coneixer-los**. Va recórrer a peu, junt en nosatres, tot el tram urba del Camí, des de la Basílica Sepulcral del Sant (parroquia de Crist Rei) fins a la Catedral, seguint les nostres explicacions atentament i en una actitud amable i propera que li agraïm públicament. En este llarg passeig –de dos hores i mitja– vam tindre ocasió d'explicar-li a mes el gran problema de la catalanització que està sofrint l'Idioma Valencià, i li demanarem que l'Església Valenciana es mantinga ferma i no cedisca, coartada per pressions i per tanta manipulació, alhora que li recordàvem que ja hi ha un *Missal*, així com el *Ordinari* de la Missa, publicats en autèntica Llengua Valenciana –en les Normes d'El Puig–.

Després d'esta introducció, que consideràvem important fer, anem a parlar del Camí Vicentí. El desenroll i l'implantació d'este Camí arriba a la societat en un moment en que han proliferat molts altres camins, inclús molt posteriors en el temps al de St. Vicent, i per diferents motius: uns religiosos, com el conegut Camí migeval de Santiago, uns altres que rememoren fets històrics, com el Camí del Cit, i inclús els hi ha basats en personatges literaris com per exemple la *Ruta de Don Quijote*.

En este context, l'intenció d'esta col·laboració es fer un breu apunt que recorde la transcendència històrica del **Cami de Sant Vicent Martir**, un patrimoni que els valencians hauríem de recuperar, i fruit.

Encara que el traçat concret es motiu d'estudi i investigació, clarament es poden distingir dos trams: el que va des d'Osca a València, i el que transcorre dins de la ciutat de València.

▪ El tram Osca-València

Possiblement el **Cami de Sant Vicent Martir** siga el mes antic de la Península, si de camins de pelegrinaje parlem (segle IV-V), ja que, enllaçant en la Via Augusta, son molts els pelegrins que, des de tota Europa, arribaven fins a la ciutat de València al poc del martiri del Sant.

Pero encara que els pelegrins venien de tots els punts cardinals, el **Cami en si mateix es el que va caminar el Sant**, qui, naixcut (segons la tradició) en la ciutat d'Osca, posteriorment es traslladaria a **Saragossa** per a la seua educació, junt al Bisbe Sant Valero. Allí seria ordenat Diaca i molt pronte capturat, junt al mateix Bisbe Valero, per a ser conduïts abdos a la **Valentia romana**, lloc a on va ser **martiritzat l'any 304** pel cruel governador (*praeses romà*) Dacià.

Esta va ser l'arrel del cristianisme en

València,

irradiant-se

des d'ací el

cult al Sant

per la re-

percussió

que va tin-

dre el seu

cruent mar-

tiri. En Es-

panya, al-

menys 453

iglesies,

ermites o

parroquies

estàn baix

la seua

advocació, i

a nivell

mundial es

reconeguda

la seua

figura: topo-

nims de ciu-

tats, pobles

i accidents ge-

ogràfics de

tota classe

així ho acrediten.

▪ El tram urba del Camí en València

Este recorregut comença en la Roqueta, lloc a on fon martiritzat el Sant; des d'ací, i recorrent el carrer de Sant Vicent, nos adinsem fins arribar a la Catedral, passant per diferents llocs vinculats al pas i al martiri del Sant.

ESTATUA A
SANT VICENT MARTIR.
VALENCIA CIUTAT

DOS POSSIBLES TRAÇATS DEL
CAMI

(Continúa en la pagina 3)

Parlem del caqui

L'arbre també es diu caqui (*Diospyros kaki*), de la família de les **ebenàcees**. És un arbre clàssicament **subtropical**, encara que de gran resistència al fret; de fulla caduca, breument peciolada i que en molts casos es desprén de l'arbre abans de la maduració del fruit, donant-li un bell aspecte ornamental en

estes condicions. La fusta de l'arbre és apreciadíssima per als treballs dels fusters, i en especial per a la fabricació de guitarres.

El caqui és una fruita de l'autumne i de l'hivern. La **recollecció** de les varietats primerenques comença a finals de setembre i les més tardanes arriben fins a giner; i continuen en els mercats fins al més de març.

No és gens senzill fer una descripció genètica del fruit per quant les seues **característiques** varien molt segons la varietat de la que es tracte; són moltes les formes, textura, color i sabor, aixina com l'aspecte de la **polpa**, que unes voltes s'ofereix de manera compacta i unes atres en gallons o segments pareguts als de les taronges, coberts per una finíssima pell gelatinosa que s'esvara al tacte. En tot cas, en una o atra varietat, l'impressió que dona la seua polpa a l'obrir-la pel mig, una vegada madura, és similar a la melada d'albercoc, per tant és aconsellable menjar-se-la en cullereta. És un fruit semblant a la poma, llaugerament allargat i puntagut, de forma cònica, en quatre seccions perfectament marcades, de **pell** llisa i de color groguenc, rogenc o ataronjat, segons varietats i madurea. El seu **gust**, o conjunt de sabors, també és molt diferent, puix hi ha varietats que, si no estan completament madures, degut a les substàncies tàniques que contenen, resulten aspres i desagradables, casi impossibles de consumir; n'hi ha d'atres, per contra, que han de menjar-se completament dures, abans d'iniciar la maduració, quan tenen la consistència d'una poma, i el sabor es ya dolç i agradable al paladar.

Aporta un notable **valor alimentici** per la seua abundància en sucres, baix la forma de glucosa (del 15 al 19%), una discreta quantitat de proteïnes (entre el 1 i el 1,50%), que el situen en una escala d'importants propietats dietètiques, sobre tot pel contingut de vitamines A i C. També aporta potassi, ferro, magnesi i calci, i en menor quantitat, fòsfor i sodi. Beneficia la visió i el creiximent i desenroll dels ossos, es antioxidant i favorix el trànsit intestinal.

En Espanya el cultiu ha augmentat considerablement en els darrers anys i es localisa en **Andalusia** i en **Múrcia**. En **València** es centra fonamentalment en la **Ribera del Xúquer**, a on la varietat autòctona, **Roig brillant** - Persimon-, te denominació d'orige. Existixen un fum de varietats mes: **Kos-tata, Hatchiya, Mazeli, Lycopersicum, Kiombo, Kirakaki, Toyama, Persimon...**, i hem de remarcar que apareixen en certa facilitat noves varietats, la procedència de les quals és fàcil de deduir pels seus noms: Japó, China, EE.UU., Brasil, Índia, Israel o Itàlia.

RESENYA BIBLIOGRAFICA J.M.M.

Pascual Ballester, Josep

Catalanimes en RTVV

2ª Edicio. Edita l'autor. Burjassot, 2010. (24 pàgines)

L'autor d'est opuscul es soci-colaborador de la nostra associació i ha tingut la gentilea de fer-nos el regal del seu treball en vespres de Nadal.

Josep Pascual Ballester, llicenciat en Ciències Químiques i professor de Bachillerat, ara jubilat, ha dedicat este quadern a relacionar alfabeticament les paraules que mes habitualment utilisen en **RTVV** en les seues emissions, sent molt d'eixe vocabulari absolutament estrany al nostre idioma per coent, per arcaic o per tractar-se directament d'estrangerismes. Al costat de la columna en que les agrupa ha posat la correspondència en valencià i en castellà.

Es tracta d'un **treball personal**, en el qual algun llector pot trobar certes divergències respecte del seu vocabulari habitual o el de la seua area lingüística. En qualsevol cas, les sugerències de traducció que dona l'autor ofereixen una solució valenciana als desficiacs lèxics que utilisa RTVV.

REIVINDICACIÓ

RESCATEM DE L'OBLIT EL CAMI DE SANT VICENT MARTIR

(Ve de la pagina 2)

De tots, es la zona de "**la Roqueta**" el lloc vicenti de major significat. Concretament, el Priorat de Sant Vicent Martir nomenat tambe "**Lloc de Sant Vicent**" o "**La Rayosa**" (nom que va prendre el dit barri, fins a l'actualitat) mereix recobrar l'antiquíssima dignitat, per ser l'emblematic conjunt que **des d'epoca romana** (principis del segle IV) **va formar la Basilica Sepulcral, el Monasteri i l'Hospital**, considerada aquella la **primera catedral de Valencia (Eclesia Mater Valentia)**.

El Cit i el rei Jaume I, van atribuir al Sant l'exit de les seues conquestes, en els dos casos sense derramar sanc ni destruir la ciutat. Els reis d'Arago, molt abans de la Conquesta, van posar el **Priorat de Sant Vicent** baix la protecció de monasteris aragonesos: l'any 1177 lligant-lo a Sant Victòria d'Asan (Osca), i a Sant Joan de la Penya en 1232.

El **Conjunt, conformat per la Basilica Sepulcral i monasteri-convent limitrof, fon declarat Monument Historic-Artistic Nacional el 27 de març de 1978**. (Real Decret 941/1978, publicat en el BOE 107, de 5-5-1978).

CONJUNT MONUMENTAL DE LA ROQUETA

Enguany aparegue en la premsa que l'Ajuntament del Cap i Casal destinava dos milions d'euros per a reforçar l'apuntament ya existent. Posteriorment s'ha sabut que han retirat esta quantitat per a destinar-la a unes atres obres publiques, lo que ha resultat decepcionant per a l'associació i, com no, per als valencians amants d'este patrimoni.

La nostra associació **reclama la seua immediata restauració** i que el lloc es destine a **Centre Vicenti**, de manera que este puga acollir una biblioteca, un salo de conferències, una exposició iconografica permanent, siga lloc de recepció de pelegrins, hostageria-alberc, etc.

El nostre quefer es centra en realisar, **trimes-tralment, un pelegrinaje cultural** pel tram urba del Cami, que inclou la visita i l'explicació dels llocs vicentins. Tambe hem assumit la missió de conscienciar a la ciutadania en els propòsits que defen la nostra agrupació.

Qualsevol interessat en contactar en **Valencia Cultural-Via Augusta y Camino de San Vicente Mártir** pot fer-ho en: viaugusta-s-vte@telefonica.net o en els telefonos 96-378-08-53 (Mari Carmen) i 96- 362-47-26 (Amparo).

Francisca Llosa
Presidenta de **Valencia Cultural-Via Augusta y Camino de San Vicente Mártir**

<p>Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.</p> <p>La solucio a peu de pagina.</p>	<p>1. Plataforma de taulons elevada utilitzada per a la representacio d'algun acte, o per a que es situen els espectadors durant una festa o desfilada. També designa a la plataforma que s'alçava antigament per a l'eixecucio de la pena de mort.</p> <p>2. Que fa referencia al temps estival.</p> <p>3. Reprimenda que se fa ad algu per una falta comesa i per a que no torne a cometre-la.</p> <p>4. Prolongacio en forma conica del vel del paladar, que penja en la part posterior d'este.</p> <p>5. Recipient de fanc, de ventre abultat, utilitat per a refrescar l'aigua, en un ansa en la part superior, a un costat una boca per a omplir-lo i a l'atre un broc per a beure.</p> <p>6. Posar de través. Obstruir alguna cosa la gola produint ofegament. Resultar antipatica una persona ad algu.</p> <p>7. Pardal molt comu en Espanya, de bell cant, pardusc en el llom, en la cara blanca en una taca roja i les ales i la coa negres en taques grogues i blanques.</p> <p>8. Persona que viu d'enganyys, tretes i estafes.</p> <p>PARAULES VERTICALS:</p> <p>1. Sometre les pells dels animals a cert tractament per a que tinguin flexibilitat i siguin aptes per als diferents usos i aplicacions. Fenyen la farina per a fer el pa.</p> <p>2. Tirar fum.</p>	<table style="border-collapse: collapse; margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1.</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2.</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1. _ _ <u>D</u> _ _ _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _ <u>O</u> _ _</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2. _ _ _ _ _ <u>O</u> _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _ <u>V</u> _ _ _ _ _</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">3. _ _ <u>C</u> _ _ _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4. _ _ _ <u>L</u> _ _ _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5. _ <u>O</u> _ _ _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">6. _ _ _ _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">7. _ _ <u>G</u> _ _ _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">8. _ _ _ <u>A</u> _ _ _ _</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">_ _ _ _ _</td> </tr> </table>	1.	2.	1. _ _ <u>D</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _ <u>O</u> _ _	2. _ _ _ _ _ <u>O</u> _ _	_ _ _ _ _ <u>V</u> _ _ _ _ _	3. _ _ <u>C</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _	4. _ _ _ <u>L</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _	5. _ <u>O</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _	6. _ _ _ _ _	_ _ _ _ _	7. _ _ <u>G</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _	8. _ _ _ <u>A</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _
1.	2.																			
1. _ _ <u>D</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _ <u>O</u> _ _																			
2. _ _ _ _ _ <u>O</u> _ _	_ _ _ _ _ <u>V</u> _ _ _ _ _																			
3. _ _ <u>C</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _																			
4. _ _ _ <u>L</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _																			
5. _ <u>O</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _																			
6. _ _ _ _ _	_ _ _ _ _																			
7. _ _ <u>G</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _																			
8. _ _ _ <u>A</u> _ _ _ _	_ _ _ _ _																			

RONDALLA

Una moneda de ¡ai!

Fa molt de temps que vivia un cavaller de gran fama i renom en un país llunyat. Eren conegudes en tota la comarca les alegres festes que organitzava i en les que el divertiment fonamental era riure's de les **chances** que l'amfitrió solia gastar i a les que era molt aficionat.

No feia molt que havia entrat al seu servici un nou servent, un chicon nomenat Bartolo que pareixia un poc **badoc**. Un bon dia el cavaller decidí **changlar-se** d'ell per a **delectar** als seus amics i cridant-lo li digué:

—Bartolo, tin estes dos monedes, ves-te'n al mercat i em compres una moneda de fraules i una atra de ¡ai!

El **panarra** de Bartolo comprà les fraules, pero cada vegada que demanava una moneda de ¡ai! tots se rien i se **befaven** d'ell.

En donar-se conte de la burla del seu amo pensà en donar-li un escarment. El jove ficà les fraules en el fondo d'una bossa i damunt va posar un **manoll d'ortigues**.

En tornar a casa, el seu senyor li preguntà, **fent l'ullet** en dissimul als seus

amics:
—¿Has completat l'encarrec, Bartolo?
—Si senyor, he comprat tot lo que m'ha encomanat. Està tot en la bossa —respongue, al mateix temps que li l'oferia.

El cavaller, estranyat, ficà rapidament la ma en la bossa, i al punchar-se en les ortigues exclamà:

—¡Ai!
A lo que digue el candit criat:
—Baix estan les fraules, senyor.

No cal dir que els convidats del cavaller rigueren a gust l'ingeniosa cança del bovo de Bartolo.

Inspirat en un conte popular castella

<p>GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)</p> <p>Badoc/ bovo/ simple/ panoli/ fava: Curt d'enteniment o de rao. Ingenu.</p> <p>Befaven de befar/ escarnir: Fer burla grossera i insultant d'una persona o cosa.</p> <p>Chances de cança/ burla/ broma: Accions o paraules en les quals se posa en ridicul a una persona, generalment sense anim d'ofendre.</p>	<p>Changlar-se/ chancejar: Fer burla per diversio, sense mala intencio.</p> <p>Delectar/ agradar/ recrear: Causar plaer en els sentits o en l'anim.</p> <p>Fer l'ullet: Expressio que fa referencia al fet de tancar i obrir rapidament un ull, per lo general per a fer dissimuladament una advertencia o senyal ad algu en demanda de complicitat.</p>	<p>Manoll/ garba: Conjunt nugat de coses allargades (herbes, plantes, flors...) que se poden agafar en la ma.</p> <p>Ortiga: Planta urticacea silvestre que està coberta tota ella de pels que se claven en la pell i segreguen un liquid que produix una coentor molt molesta.</p> <p>Panarra (aplicar la mateixa definicio que per a "badoc")</p>
---	---	--

Solucio: Verticals: 1. ASSAONAR 2. FUMEJAR

1. CADAFAI 2. ESTIUOR 3. ESCAMO 4. GALLET 5. BOTIJA 6. ENTRAVESSAR 7. CAGARNERA 8. TRUA

I RECORDA...La nostra primera paraula es **assaonar**. El **assaonador** es la persona que te per ofici la preparacio de les pells per a fer-les mes flexibles. L'accio i efecte d'assaonar les pells es el **assaonament**. En l'atra accepicio trobem que en algunes zones se diu **assaonat** al pa fenygut i cuit suficientment.

La nostra segona paraula es **fumejar**. En paregut significat tindriem la paraula **fumejant**, aplicable a allo que fumeja, per eixemple: *Nos servirem un plat de sopa fumejant per a entrar en calor*. L'abundancia de fum en un lloc se diu **fumaguera**. El conducte destinat a l'eixida del fum que produix el foc que per a cuinar o per a calfar-se se s'encen en una casa, o el que produix una fabrica, barco, etc., es el **fumeral**.